

2.6. Перспективи євроінтеграції та розвитку страхування в Україні

Т. А. Мельник

Перед економікою України постала велика кількість проблем які виникли внаслідок повномасштабного вторгнення російських військових на територію країни 24 лютого 2022 року, призводить до зміни демографічної ситуації та до збільшення соціального навантаження на державний бюджет країни та місцеві бюджети. Одним із розповсюджуваним інструментом зменшення витрат державних фінансів на соціальні потреби в світовій практиці виступає страхування. Розвиток страхування формує в країні соціально-орієнтовне суспільство. Реалізація розвитку страхування відбувається через становлення національного страхового ринку. У зв'язку з посиленням євроінтеграційних процесів в українській економіці актуальним стає питання виявлення потенціалу вітчизняного страхового ринку шляхом порівняння його розвитку з тенденціями на страхових ринках європейських країн.

Для цього необхідно провести дослідження динаміки основних показників, які характеризують розвиток страхового ринку країни:

- показник ринкової концентрації;
- показник рівня проникнення страхування;
- показник щільності страхування;
- показник рівня виплат (показник збитковості);
- показник зайнятості населення в страховому бізнесі.

Проведемо дослідження динаміки показника ринкової концентрації який визначається кількістю страхових компаній на внутрішньому ринку страхування країн Європи за період 2004-2020 роки (табл. 1), хоча це найбільш узагальнюючий коефіцієнт характеристики розвитку страхового ринку країни.

Данні наведенні в таблиці 1 свідчать про те, що в кожній країні Європи кількість страхових компаній на внутрішньому страховому ринку різна.

Таблиця 1

Кількість страхових компаній в Україні та країнах Європи, шт.

Країна Європи		Роки																
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Республіка Австрія	AT	62	63	62	62	62	62	63	63	59	69	50	80	95	94	93	91	н-д
Королівство Бельгія	BE	*	*	*	*	*	*	*	96	92	82	80	78	70	67	65	67	64
Республіка Болгарія	BG	37	37	37	37	37	36	35	34	33	45	46	44	42	38	36	35	35
Швейцарська Конфедерація	CH	180	181	181	182	191	197	196	191	189	190	149	146	149	149	145	145	145
Республіка Кіпр	CY	28	28	28	28	29	29	29	29	29	34	33	32	32	32	32	32	33
Чеська республіка	CZ	33	33	33	35	37	37	40	44	47	51	33	32	30	28	28	27	27
Федеративна Республіка Німеччина	DE	644	644	622	618	616	605	588	586	575	560	548	539	534	528	528	530	523
Королівство Данія	DK	192	189	182	179	174	159	152	142	132	115	110	104	101	99	99	94	87
Республіка Естонія	EE	13	13	13	13	13	12	13	12	12	12	16	12	12	12	11	10	10
Королівство Іспанія	ES	320	307	300	299	298	296	289	281	271	265	256	240	231	222	215	207	209
Республіка Фінляндія	FI	46	44	45	41	41	39	39	39	43	74	57	55	52	50	51	47	45
Французька Республіка	FR	368	381	372	356	358	348	337	332	323	313	303	285	277	271	264	267	281
Грецька Республіка	GR	74	72	67	67	67	66	56	52	52	49	47	45	43	38	36	36	36
Республіка Хорватія	HR	24	25	20	23	25	27	26	26	27	26	25	23	21	20	18	16	16
Республіка Угорщина	HU	28	27	27	28	27	26	27	27	25	30	24	30	27	24	25	23	н-д
Ірландія	IE	177	184	187	191	194	190	190	190	190	191	212	232	253	270	270	201	208
Республіка Ісландія	IS	11	10	10	9	9	9	13	13	13	13	10	10	10	10	10	11	10
Італійська Республіка	IT	179	173	168	165	165	159	153	144	137	134	124	117	112	103	100	101	101
Князівство Ліхтенштейн	LI	28	32	35	37	42	41	40	40	41	42	42	41	39	38	38	37	н-д
Велике Герцогство Люксембург	LU	95	95	95	94	96	97	96	93	93	95	94	94	91	97	96	98	81
Республіка Латвія	LV	18	20	20	16	16	23	25	22	22	22	7	8	7	6	6	6	6
Республіка Мальта	MT	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	12	11	11	13	11	11	н-д
Королівство Нідерландів	NL	322	311	330	316	301	287	263	227	210	189	170	162	165	155	147	139	н-д
Королівство Норвегія	NO	112	116	114	118	122	124	120	117	118	119	119	119	71	73	76	76	н-д
Республіка Польща	PL	71	64	64	67	66	65	63	61	60	58	57	57	61	61	60	59	59
Португальська Республіка	PT	42	41	44	48	48	47	46	44	42	41	43	45	41	41	39	37	37
Румунія	RO	39	40	41	42	43	45	43	43	40	38	37	35	31	31	29	28	28
Королівство Швеція	SE	406	395	367	356	381	381	433	405	378	363	340	329	317	311	301	298	н-д
Республіка Словенія	SI	15	15	15	14	14	17	17	17	14	18	15	16	15	16	16	14	н-д
Словацька Республіка	SK	25	26	25	24	20	20	22	22	22	21	16	16	16	16	15	13	13
Республіка Туреччина	TR	53	50	53	56	58	57	61	63	63	68	66	64	58	59	59	59	60
Великобританія	UK	673	640	594	576	549	534	521	540	528	613	526	496	464	436	402	388	371
Середня кількість в Європі		140	138	134	132	133	130	129	125	122	123	115	112	109	107	104	100	97
Україна	UA	387	398	411	446	469	450	456	442	414	407	382	361	310	294	281	233	210

Примітка: н-д – немає даних

Джерело: [7; 10, с. 60; 11]

За даними табл.1 лише 10 країн мають кількість страховиків більше 100, інші десять країн мають кількість страховиків на рівні від 30 до 100 компаній. Та решта країн мають кількість страхових організацій в межах до 30 компаній. Також спостерігаємо поступове щорічне зменшення значення показника середньої кількості страховиків в країнах Європи. На скорочення кількості страхових компаній в Європі впливає фінансова криза спричинення різними факторами, а також це наслідок об'єднання страховиків для нарощування капіталізації відповідно вимогам Solvency II Directives [2]. Таким чином, можна умовно поділити страхові ринки країн Європи на три групи до складу яких в середньому входять по 10 країн. В Україні кількість страхових компаній скорочується через закриття платоспроможних страховиків або тих які не хочуть проводити капіталізацію відповідно до змін в українському законодавстві щодо регулювання страхової діяльності та запровадження пруденційного нагляду зі сторони регулятора (Національного банку України).

Складемо рейтинг країн за показником концентрації внутрішнього страхового ринку кожної країни. При цьому країні з найбільшою кількістю страхових організацій присвоюємо перший рейтинг. Таким чином, отримаємо наступний рейтинг, який наведений у вигляді табл. 2.

Данні наведені в таблиці 2 свідчать про те, що Український страховий ринок впродовж 10 років з 2005-2015 роки займав третє місце за кількістю страхових компаній на ринку після страхових ринків таких країн, як Німеччина та Великобританія. Внаслідок поступового скорочення кількості страховиків на страховому ринку в 2016-2018 роках Україна спускається на четвертий рейтинг пропускаючи Швецію. В 2019-2020 роках Україна спускається ще на одну сходинку до п'ятого рейтингу пропускаючи Францію. Станом на 1 вересня 2022 року в Україні існувало 140 страховиків [4, с. 3], на нашу думку можна припустити, що в 2022 році рейтинг знизиться до 10 сходинки.

Рейтинг за показником концентрації страхового ринку в країнах Європи

Рейтинг	Роки																
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1.	UK	DE	DE	DE	DE	DE	DE	DE	DE	UK	DE	DE	DE	DE	DE	DE	DE
2.	DE	UK	UK	UK	UK	UK	UK	UK	UK	DE	UK	UK	UK	UK	UK	UK	UK
3.	SE	UA	UA	UA	UA	UA	UA	UA	UA	UA	UA	UA	SE	SE	SE	SE	SE
4.	UA	SE	FR	SE	SE	SE	SE	SE	SE	SE	SE	SE	UA	UA	UA	FR	FR
5.	FR	FR	SE	FR	FR	FR	FR	FR	FR	FR	FR	FR	FR	FR	IE	UA	UA
6.	NL	NL	NL	NL	NL	ES	ES	ES	ES	ES	ES	ES	IE	IE	FR	ES	ES
7.	ES	ES	ES	ES	ES	NL	NL	NL	NL	IE	IE	IE	ES	ES	ES	IE	IE
8.	DK	DK	IE	IE	IE	CH	CH	CH	IE	CH	NL	NL	NL	NL	NL	CH	CH
9.	CH	IE	DK	CH	CH	IE	IE	IE	CH	NL	CH	CH	CH	CH	CH	NL	NL
10.	IT	CH	CH	DK	DK	IT	IT	IT	IT	IT	IT	NO	IT	IT	IT	IT	IT
11.	IE	IT	IT	IT	IT	DK	DK	DK	DK	NO	NO	IT	DK	DK	DK	LU	AT
12.	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	DK	DK	DK	AT	LU	LU	DK	DK
13.	LU	LU	LU	LU	LU	LU	LU	BE	LU	LU	LU	LU	LU	AT	AT	AT	LU
14.	GR	GR	GR	GR	GR	GR	AT	LU	BE	BE	BE	AT	NO	NO	NO	NO	NO
15.	PL	PL	PL	PL	PL	PL	PL	AT	TR	FI	TR	BE	BE	BE	BE	BE	BE
16.	AT	AT	AT	AT	AT	AT	TR	TR	PL	AT	PL	TR	PL	PL	PL	PL	TR
17.	TR	TR	TR	TR	TR	TR	GR	PL	AT	TR	FI	PL	TR	TR	TR	TR	PL
18.	FI	FI	FI	PT	PT	PT	PT	GR	GR	PL	AT	FI	FI	FI	FI	FI	FI
19.	PT	PT	PT	RO	RO	RO	RO	PT	CZ	CZ	GR	GR	GR	PT	PT	LI	PT
20.	RO	RO	RO	FI	LI	LI	LI	CZ	FI	GR	BG	PT	BG	GR	LI	PT	LI
21.	BG	BG	BG	LI	FI	FI	CZ	RO	PT	BG	PT	BG	PT	LI	GR	GR	GR
22.	CZ	CZ	LI	BG	BG	CZ	FI	LI	LI	LI	LI	LI	LI	BG	BG	BG	BG
23.	LI	LI	CZ	CZ	CZ	BG	BG	FI	RO	PT	RO	RO	CY	CY	CY	CY	CY
24.	CY	CY	CY	CY	CY	CY	CY	BG	BG	RO	CY	CY	RO	RO	RO	RO	RO
25.	HU	HU	HU	HU	HU	HR	HU	CY	CY	CY	CZ	CZ	CZ	CZ	CZ	CZ	CZ
26.	SK	SK	SK	SK	HR	HU	HR	HU	HR	HU	HR	HU	HU	HU	HU	HU	HU
27.	HR	HR	LV	HR	SK	LV	LV	HR	HU	HR	HU	HR	HR	HR	HR	HR	HR
28.	LV	LV	HR	LV	LV	SK	SK	LV	LV	LV	EE	SI	SK	SI	SI	SI	SI
29.	SI	SI	SI	SI	SI	SI	SI	SK	SK	SK	SK	SK	SI	SK	SK	SK	SK
30.	EE	EE	EE	EE	EE	EE	EE	SI	SI	SI	SI	EE	EE	MT	EE	IS	MT
31.	IS	IS	IS	MT	MT	MT	IS	IS	IS	IS	MT	MT	MT	EE	MT	MT	EE
32.	MT	MT	MT	IS	IS	IS	MT	EE	EE	EE	IS	IS	IS	IS	IS	EE	IS
33.	-	-	-	-	-	-	-	MT	MT	MT	LV	LV	LV	LV	LV	LV	LV

Примітка: н-д – немає даних

Джерело: розраховано автором [7; 10, с. 60; 11].

Таким чином, за кількістю працюючих страхових компаній український страховий ринок знаходився довгий час в лідерах. Проте не завжди кількість страховиків переходить в якість надання страхових послуг.

Данні наведені в таблиці 2 свідчать про те, що Український страховий ринок впродовж 10 років з 2005-2015 роки займав третє місце за кількістю страхових компаній на ринку після страхових ринків таких країн, як Німеччина та Великобританія. Внаслідок поступового скорочення кількості страховиків на страховому ринку в 2016-2018 роках Україна спускається на четвертий рейтинг пропускаючи Швецію. В 2019-2020 роках Україна спускається ще на одну сходинку до п'ятого рейтингу пропускаючи Францію. Станом на 1 вересня 2022 року в Україні існувало 140 страховиків [4, с. 3], на нашу думку можна припустити, що в 2022 році рейтинг знизиться до 10 сходинки. Таким чином, за кількістю працюючих страхових компаній український страховий ринок знаходився довгий час в лідерах. Проте не завжди кількість страховиків переходить в якість надання страхових послуг. Саме тому проаналізуємо потенціал українського страхового ринку за допомогою показника проникнення страхування, який показує його роль в економіці країні та визначається як відношення зібраних страхових премій до ВВП та показує частку зібраних страхових премій у ВВП (табл. 3).

Данні наведені в табл. 3 свідчать про те, що при тенденції постійного збільшення обсягу ВВП України та обсягу зібраних страхових премій їх частка має тенденцію до зменшення. Таку тенденцію можна прослідкувати також і в деяких страхових ринків країн Європи (Бельгія, Швейцарія, Великобританія, Австрія, Мальта, Кіпр, Чехія), що свідчить про вплив фінансових криз на них.

На думку Шолойко А. [9, с. 62], значення показника проникнення менше 3% свідчить про серйозні проблеми на ринку страхування, оскільки для розвинутих країн значення показника перевищує 5-10 %.

Інші науковці [6, с. 615] вважають, що залежно від значення показника проникнення країни умовно можна поділити на три групи:

Показник проникнення страхування в країнах Європи, %

Країна	Роки																
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Королівство Данія	3,3	8,0	8,2	8,8	9,0	9,2	9,3	9,6	9,7	9,6	8,8	9,0	10,6	10,8	10,7	10,5	11,2
Республіка Фінляндія	8,2	8,6	8,6	8,0	8,1	8,8	9,9	9,1	9,8	10,7	11,2	11,4	10,2	10,0	9,9	11,1	10,0
Великобританія	12,2	13,1	13,9	15,2	10,4	11,9	11,1	11,5	11,1	10,9	10,4	10,3	10,4	12,8	14,3	10,4	9,9
Італійська Республіка	7,0	7,4	6,9	6,2	5,6	7,5	7,8	6,7	6,5	7,4	8,8	8,9	8,0	7,6	7,7	9,4	9,6
Королівство Нідерландів	9,2	8,8	12,6	12,1	12,1	12,4	12,2	12,1	11,5	11,4	11,0	10,5	9,8	9,5	9,3	9,2	9,6
Французька Республіка	9,2	9,9	10,5	10,0	9,1	10,2	10,3	9,1	8,6	8,8	9,2	9,3	9,2	9,1	9,1	9,2	8,7
Королівство Швеція	6,8	7,5	6,3	6,0	5,7	7,6	7,9	6,6	5,8	6,0	6,2	6,8	6,1	6,3	6,7	7,2	8,1
Швейцарська Конфедерація	10,3	9,9	8,9	8,6	9,5	9,3	10,0	9,1	9,1	9,2	9,1	8,9	8,9	8,1	8,6	8,4	7,7
Федеративна Республіка Німеччина	6,7	6,9	6,8	6,5	6,4	7,0	6,9	6,6	6,6	6,6	6,6	6,4	6,2	6,1	6,0	6,3	6,6
Королівство Бельгія	9,4	10,7	8,9	8,9	8,1	8,0	7,9	7,5	8,1	6,8	6,8	6,4	6,1	5,9	6,0	6,0	6,0
Велике Герцогство Люксембург	3,0	3,3	3,0	3,0	4,5	4,4	5,2	3,8	4,5	4,7	5,8	4,3	5,0	4,6	4,7	6,2	5,5
Республіка Словенія	3,7	3,7	3,8	5,4	5,3	5,7	5,8	5,5	5,6	5,3	5,0	5,0	4,9	4,9	5,0	5,0	5,4
Королівство Іспанія	5,1	5,1	5,1	5,0	5,3	5,6	5,2	5,6	5,4	5,4	5,2	5,1	5,6	5,3	5,2	5,0	5,1
Королівство Норвегія	5,0	4,8	4,2	4,5	3,4	4,5	4,4	4,3	4,5	4,0	4,3	4,4	4,8	4,3	4,3	4,8	5,0
Португальська Республіка	6,7	8,3	7,7	7,5	8,2	7,8	8,6	6,2	6,1	7,2	7,9	6,7	5,5	5,5	5,8	5,7	4,9
Республіка Австрія	5,8	6,0	5,8	5,6	5,5	5,7	5,3	5,1	5,2	5,3	5,1	5,1	4,8	4,6	4,5	4,5	4,8
Республіка Мальта	17,9	10,1	11,0	12,8	4,6	4,8	5,0	4,5	3,7	3,9	4,2	4,6	4,9	4,8	4,7	4,5	4,5
Республіка Кіпр	9,1	9,1	9,1	9,2	4,1	4,4	4,4	4,4	4,3	4,2	4,2	4,3	4,4	4,6	4,4	4,1	4,4
Чеська республіка	3,6	3,5	3,4	3,4	3,0	3,5	3,8	3,5	3,6	3,5	3,5	3,2	3,0	3,0	2,8	2,8	2,9
Республіка Хорватія	2,6	2,7	2,8	2,8	2,7	2,9	2,8	2,7	2,7	2,7	2,6	2,6	2,5	2,5	2,6	2,7	2,9
Грецька Республіка	1,9	2,0	2,0	2,2	2,1	2,3	2,3	2,4	2,2	2,1	2,1	2,0	2,1	2,1	2,0	2,4	2,6
Республіка Польща	3,3	3,3	3,6	3,9	3,9	3,9	3,8	3,3	3,9	3,5	3,1	2,9	2,9	3,1	2,8	2,7	2,6
Республіка Болгарія	1,7	1,8	2,2	2,2	2,3	2,1	2,0	1,8	1,8	2,1	2,1	2,2	2,1	2,2	2,3	2,6	2,6
Республіка Угорщина	2,9	3,0	3,6	3,6	3,1	3,3	3,1	2,6	2,6	2,7	2,6	2,5	2,6	2,5	2,4	2,5	2,5
Республіка Ісландія	2,6	2,7	2,4	2,5	2,6	2,4	2,8	2,6	2,5	2,6	2,5	2,5	2,3	2,2	2,0	2,4	2,4
Словацька Республіка	2,2	2,0	1,9	1,6	1,6	3,2	3,0	2,9	2,8	2,9	2,9	2,5	2,5	2,5	2,4	2,4	2,4
Республіка Латвія	1,6	1,6	1,7	1,9	1,9	1,6	1,4	1,6	1,6	0,8	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9	1,8	1,9
Республіка Естонія	2,1	2,3	2,2	2,3	2,0	2,2	2,0	1,7	1,6	1,6	1,7	1,4	1,6	1,6	2,3	1,8	1,7
Республіка Туреччина	1,3	1,3	1,3	1,4	1,3	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3	1,6	1,5	1,2	1,6	1,6
Румунія	0,9	0,9	1,1	1,2	1,3	1,3	1,3	1,1	1,0	1,1	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,2
Ірландія	5,1	5,7	6,7	7,4	5,4	5,5	7,6	6,6	6,2	7,5	7,2	6,0	5,6	6,0	5,4	10,0	н-д
Князівство Ліхтенштейн	н-д	н-д	н-д	н-д	н-д	н-д	н-д	н-д	н-д	17,2	17,9	1,1	0,4	0,5	0,5	н-д	н-д
Середнє значення в Європі	5,4	5,5	5,6	5,7	5,2	5,5	5,5	5,1	5,1	5,6	5,7	4,9	4,8	4,9	4,9	4,9	4,9
Україна	5,6	3,1	2,6	2,5	2,7	2,2	2,1	1,7	1,6	1,5	1,7	1,5	1,5	1,5	1,4	1,3	1,1

Примітка: н-д – немає даних.

Джерело: складено та розраховано автором за даними [1; 4; 11].

- рівень проникнення найвищий при значенні 9-10%;
- рівень проникнення високий при значенні 4-7, при цьому середнє значення в ЄС - 7%;
- рівень проникнення низький при значенні нижче 3%.

На нашу думку, доцільно проводити розподіл країни на чотири групи залежно від наступних значень показника проникнення страхування в економіку:

перша група країн з дуже високим рівнем проникнення при значенні показника більше 9 %;

друга група країн з високим рівнем проникнення при значенні показника в діапазоні від 6 % до 9 %;

третья група країн з середнім рівнем проникнення при значенні показника в діапазоні від 3 % до 6 %;

четверта група країн з низьким проникненням при значенні показника менше 3 %.

Відповідно до запропонованої нами вище шкали складемо рейтинг країн Європи за показником проникнення страхування в економіку (табл. 4), в якому всім країнам присвоєний рейтинг від 1 до 4.

При цьому країні яка відноситься до першої групи з найвисоким рівнем значення показника присвоюємо перший рейтинг.

Проаналізуємо детальніше отримані результати в табл. 4. Такі країни як Великобританія, Швейцарія постійно знаходяться в першій групі. В той час, як Нідерланди, Франція, Данія більшу частину знаходиться в першій групі, хоча іноді потрапляє і до другої групи з високим рівнем проникнення ринку. Італія навпаки весь період відносилася до другої групи високого рівня, крім 2019-2020 років коли піднялася до першої групи з найвисоким рівнем.

Такі країни, як Німеччина, Швеція постійно перебувають в другій групі з високим рівнем проникнення. Португалія до 2016 року перебувала в другій групі з високим рівнем проникнення, та з 2016 року потрапляє до третьої групи з середнім рівнем проникнення.

Рейтинг за показником проникнення страхування в країнах Європи

Рейтинг	Роки																	
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
1	MT	UK	UK	UK	NL	NL	NL	NL	NL	NL	FI	FI	DK	UK	UK	FI	DK	
	UK	BE	NL	MT	UK	UK	UK	UK	UK	UK	NL	NL	UK	DK	DK	DK	FI	
	CH	MT	MT	NL	CH	FR	FR	DK	FI	FI	UK	UK	FI	FI	FI	UK	UK	
	BE	CH	FR	FR	FR	CH	CH	FR	DK	DK	FR	FR	NL	NL	NL	IE	IT	
	NL	FR	CY	CY	DK	DK	FI	CH	CH	CH	CH	DK	FR	FR	FR	IT	NL	
	FR	CY					DK	FI								FR		
	CY															NL		
2	FI	NL	CH	BE	PT	FI	PT	BE	FR	FR	IT	CH	CH	CH	CH	CH	FR	
	IT	FI	BE	DK	BE	BE	SE	IT	BE	IE	DK	IT	IT	IT	IT	SE	SE	
	SE	PT	FI	CH	FI	PT	BE	SE	DE	IT	PT	SE	DE	SE	SE	DE	CH	
	PT	DK	DK	FI	DE	SE	IT	IE	IT	PT	IE	PT	BE	DE	BE	LU	DE	
	DE	SE	PT	PT		IT	IE	DE	IE	BE	BE	DE	SE	IE	DE	BE	BE	
		IT	IT	IE		DE	DE	PT	PT	DE	DE	BE						
			DE	DE						SE	SE	IE						
			IE	IT														
3	AT	DE	AT	AT	SE	SI	SI	ES	SE	ES	LU	ES	ES	BE	PT	PT	LU	
	UA	AT	ES	SI	IT	AT	AT	SI	SI	SI	ES	AT	IE	PT	IE	SI	SI	
	ES	IE	NO	ES	AT	ES	ES	AT	ES	AT	AT	SI	PT	ES	ES	ES	ES	
	IE	ES	SI	NO	IE	IE	LU	MT	AT	LU	SI	MT	LU	SI	SI	NO	NO	
	NO	NO	HU	PL	SI	MT	MT	CY	LU	CY	NO	NO	SI	MT	LU	MT	PT	
	SI	SI	PL	HU	ES	NO	CY	NO	NO	NO	CY	CY	MT	AT	MT	AT	AT	
	CZ	CZ	CZ	CZ	MT	LU	NO	LU	CY	MT	MT	LU	NO	LU	AT	CY	MT	
	DK	LU	LU	LU	LU	CY	CZ	CZ	PL	CZ	CZ	CZ	AT	CY	CY		CY	
	PL	PL			CY	PL	PL	PL	MT	PL	PL		CY	NO	NO			
	LU	UA			PL	CZ	HU		CZ				CZ	PL				
		HU			NO	HU	SK							CZ				
					HU	SK												
4	HU	HR	HR	HR	HR	HR	HR	SK	SK	SK	SK	PL	PL	SK	PL	CZ	CZ	
	IS	IS	UA	UA	UA	IS	IS	HR	HR	HR	HR	HR	HU	HU	CZ	HR	HR	
	HR	EE	IS	IS	IS	GR	GR	IS	HU	HU	HU	SK	HR	HR	HR	PL	GR	
	SK	GR	EE	EE	BG	UA	UA	HU	IS	IS	IS	HU	SK	BG	SK	BG	PL	
	EE	SK	BG	BG	GR	EE	EE	GR	GR	BG	BG	IS	IS	IS	HU	HU	BG	
	GR	BG	GR	GR	EE	BG	BG	BG	BG	GR	GR	BG	BG	GR	EE	IS	HU	
	BG	LV	SK	LV	LV	LV	LV	UA	EE	EE	EE	GR	GR	EE	BG	GR	IS	
	LV	TR	LV	SK	SK	RO	RO	EE	LV	UA	UA	UA	EE	UA	GR	SK	SK	
	TR	RO	TR	TR	TR	TR	TR	LV	UA	TR	TR	EE	TR	TR	IS	LV	LV	
	RO		RO	RO	RO			TR	TR	RO	RO	TR	UA	RO	UA	EE	EE	
								RO	RO	LV	LV	RO	RO	LV	TR	TR	TR	
													LV	LV		RO	UA	UA
																LV	RO	RO

Джерело: розраховано автором за даними [1; 7;11].

Бельгія в більшості відноситься до другої групи, проте в 2004-2005 роках відносилася до першої групи, а в 2017 році потрапила до третьої групи. До четвертої групи відносяться країни східної Європи, країни Балтики, Туреччина. Україна в 2004-2005 роках відносилася до третьої групи, про те з 2006 року знаходиться в четвертій групі з низьким рівнем проникнення страхування. В 2019-2020 роки спостерігається тенденція, що Україна має передостаннє місце в рейтингу поступаючись Румунії. Також можна стверджувати, що до першої та другої групи входять в середньому по п'ять країн, в той час до третьої групи відносяться в середньому дев'ять країн, а до четвертої одинадцять країн. Проведене дослідження підтверджує твердження, що страхові ринки країн Європи уповільнюють свій розвиток під впливом світових фінансових криз та потребує більше часу для подолання кризових явищ й повернення до показників докризового періоду.

Проаналізуємо наступний показник розвитку страхового ринку, який розраховується як відношення обсягу зібраних страхових премій до кількості населення в країні та називається показником щільності страхування. Він показує розмір страхових премій які припадають на одного жителя країни. Розрахунки наведенні в табл. 5.

Розрахунки наведенні в табл. 5 показують, що у розвинутих країнах Європи (Данія, Швейцарія, Велике Герцогство Люксембург, Нідерланди, Фінляндія, Швеція, Великобританія) показник щільності перевищує 3 тис. євро на одну особу, в інших країнах Європи (Норвегія, Франція, Італія, Німеччина, Бельгія, Австрія, Ісландія, Іспанія, Словенія, Мальта, Кіпр, Португалія) цей показник знаходиться в діапазоні від 3 тис. євро до 1 тис. євро. В таких країнах, як Чехія, Греція, Словенія, Польща, Естонія, Угорщина, Хорватія показник щільності страхування знаходиться в діапазоні від 1 тис. євро до 300 євро. В Україні, Латвії, Болгарії, Румунії, Туреччині значення показника нижче 300 євро.

Показник щільності страхування в країнах Європи, євро

Країна Європи		Роки																
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Республіка Австрія	AT	1 716	1 865	1 889	1 916	1 952	1 969	1 881	1 906	1 966	2 049	2 015	2 027	1 958	1 950	1969	2006	2 027
Королівство Бельгія	BE	2 689	3 202	2 761	2 908	2 688	2 582	2 650	2 593	2 831	2 409	2 419	2 320	2 284	2 269	2371	2462	2 348
Республіка Болгарія	BG	46	57	78	94	113	107	103	102	102	121	126	139	143	157	180	225	225
Швейцарська Конфедерація	CH	6 108	6 054	5 873	5 915	6 235	6 179	6 278	6 297	6 361	6 497	6 415	6 373	6 153	6 031	6051	6156	5 835
Республіка Кіпр	CY	1 744	1 838	1 962	2 125	995	1 022	1 031	1 023	970	886	868	908	940	1 033	1065	1018	1 033
Чеська республіка	CZ	405	421	442	468	494	513	554	550	545	558	562	538	521	531	545	578	588
Федеративна Республіка Німеччина	DE	1 844	1 915	1 964	1 979	2 001	2 090	2 186	2 220	2 261	2 328	2 384	2 388	2 365	2 400	2452	2619	2 657
Королівство Данія	DK	1 243	3 132	3 404	3 750	3 967	3 831	4 062	4 256	4 405	4 427	4 151	4 321	5 125	5 402	5503	5630	5 972
Республіка Естонія	EE	148	187	221	280	244	230	222	209	220	236	259	220	261	280	448	373	352
Королівство Іспанія	ES	1 040	1 087	1 179	1 197	1 286	1 305	1 215	1 281	1 209	1 182	1 170	1 187	1 345	1 337	1357	1317	1 199
Республіка Фінляндія	FI	2 494	2 699	2 813	2 819	2 947	3 002	3 446	3 337	3 636	4 016	4 232	4 359	4 016	4 065	4166	4846	4 295
Французька Республіка	FR	2 517	2 773	3 080	3 038	2 826	3 068	3 173	2 890	2 742	2 833	2 992	3 092	3 077	3 110	3206	3331	2 937
Грецька Республіка	GR	331	358	397	454	460	484	471	439	384	344	344	326	343	343	349	414	405
Республіка Хорватія	HR	208	230	256	283	303	295	290	288	285	287	272	279	282	294	324	355	349
Республіка Угорщина	HU	184	212	257	288	275	258	263	255	241	254	268	275	293	304	326	362	351
Ірландія	IE	1 968	2 369	2 929	3 363	2 265	2 067	2 797	2 489	2 374	2 947	3 012	3 376	3 248	3 686	3651	7062	-
Республіка Ісландія	IS	632	689	768	861	955	959	1 007	1 045	1 100	1 104	1 144	1 218	1 121	1 266	1229	1473	1 257
Італійська Республіка	IT	1 757	1 897	1 834	1 702	1 569	1 997	2 124	1 857	1 770	1 990	2 358	2 417	2 212	2 161	2234	2777	2 666
Республіка Латвія	LU	82	99	130	191	210	141	122	156	173	96	101	112	103	123	130	290	289
Республіка Мальта	LV	2 204	1 292	1 467	1 814	687	715	790	747	642	712	828	989	1 099	1 169	1219	1208	1 125
Королівство Нідерландів	MT	2 996	2 976	4 506	4 584	4 786	4 712	4 699	4 728	4 492	4 497	4 390	4 284	4 092	4 096	4210	4336	4 405
Королівство Норвегія	NL	1 917	2 092	2 082	2 232	2 216	2 166	2 283	2 423	2 650	2 644	2 873	2 845	2 848	2 854	3021	3279	2 978
Республіка Польща	NO	168	189	229	267	360	313	331	346	379	349	332	326	331	369	366	373	359
Португальська Республіка	PL	981	1 259	1 223	1 243	1 397	1 295	1 464	1 026	970	1 177	1 304	1 158	988	1 037	1137	1187	964
Румунія	PT	20	26	38	56	78	72	74	69	65	73	87	95	102	106	111	129	134
Королівство Швеція	RO	2 037	2 399	2 043	2 157	2 331	2 541	2 727	2 483	2 172	2 349	2 530	2 803	2 684	2 890	3090	3322	3714
Республіка Словенія	SE	515	542	592	942	1 004	1 019	1 023	987	982	941	920	936	962	1 027	1104	1163	1 182
Словацька Республіка	SI	180	181	180	185	193	377	370	374	375	401	403	365	369	393	404	408	397
Республіка Туреччина	SK	18	21	26	29	31	28	32	38	44	53	56	65	85	96	111	133	123
Великобританія	TR	3 122	3 387	3 700	4 592	3 580	3 281	3 160	3 232	3 319	3 295	3 223	3 416	3 676	4 479	5154	3955	3 709
Україна	UK	62	43	47	56	67	41	48	45	46	59	38	29	29	34	36	44	35

Джерело: складено та розраховано автором за даними [7; 8; 11].

В цілому на європейських страхових ринках впродовж всього періоду спостерігається поступове щорічне збільшення показника щільності крім 2020 року, коли в більшості країнах відбулося його незначне зменшення внаслідок економічної кризи причиненою пандемією COVID-19.

Цікава динаміка спостерігається з показником щільності в Україні (див. табл. 5). А саме різке зниження значення показника в 2005, 2009, 2014 та 2020 роках, яке співпадає з девальвацією гривні внаслідок політичних та економічних криз в країні. Також спостерігається тенденція того, що впродовж всього аналізованого періоду з 2005 року до 2020 року показник не досяг свого значення 2004 року. Це свідчить про зниження частки витрат на страхування серед населення України, навіть не зважаючи на зменшення кількості населення та збільшення розмірів зібраних страхових премій.

Складемо рейтинг країн Європи за показником щільності страхування в країнах Європи (табл. 6) відповідно:

- країні присвоюємо рейтинг 1 при значенні показника щільності більше 3 тис. євро;
- країні присвоюємо рейтинг 2, якщо значення показника щільності знаходиться в діапазоні від 1 тис. євро до 3 тис. євро;
- країні присвоюємо рейтинг 3, якщо значення показника щільності знаходиться в діапазоні від 300 євро до 1 тис. євро;
- країні присвоюємо рейтинг 4 при значенні показника менше 300 євро.

Проведений рейтинг за показником щільності в табл. 6 показує, що Україна займає останню сходину серед європейських країн починаючи з 2014 року. Це пояснюється низьким платоспроможним попитом населення на страхові продукти, що свідчить про великі перспективи на ринку довгострокового страхування в країні (медичного страхування, страхування додаткової пенсії, змішаного страхування життя). Адже саме страхування життя займає більшу частину частки страхових премій на одну особу в країнах Європи.

Рейтинг за показником щільності страхування в країнах Європи

Рейтинг	Роки																	
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
1	CH	CH	CH	CH	CH	CH	CH	CH	CH	CH	CH	CH	CH	CH	CH	IE	DK	
	UK	UK	NL	UK	NL	NL	NL	NL	NL	NL	LU	FI	DK	DK	DK	LU	CH	
		BE	UK	NL	DK	DK	LU	DK	DK	DK	NL	DK	LU	UK	UK	CH	LU	
		DK	DK	DK	UK	LU	DK	FI	LU	LU	FI	NL	NL	LU	LU	DK	NL	
			FR	IE	LU	UK	FI	UK	FI	FI	DK	LU	FI	NL	NL	FI	FI	
				FR		FR	FR	LU	UK	UK	UK	UK	UK	UK	FI	FI	NL	SE
						FI	UK				IE	IE	IE	IE	IE	IE	UK	UK
												FR	FR	FR	FR	FR	FR	
																SE	SE	
																NO	NO	
2	NL	NL	IE	BE	FI	BE	IE	FR	BE	IE	FR	NO	NO	SE	DE	IT	NO	
	BE	FR	FI	FI	FR	SE	SE	BE	FR	FR	NO	SE	SE	NO	BE	DE	FR	
	FR	FI	BE	LU	BE	NO	BE	IE	NO	NO	SE	IT	DE	DE	IT	BE	IT	
	FI	SE	LU	NO	SE	DE	NO	SE	IE	BE	BE	DE	BE	BE	AT	AT	DE	
	MT	IE	NO	SE	IE	IE	DE	NO	DE	SE	DE	BE	IT	IT	ES	IS	BE	
	SE	LU	SE	CY	NO	IT	IT	DE	SE	DE	IT	AT	AT	AT	IS	ES	AT	
	IE	NO	DE	DE	DE	AT	AT	AT	AT	AT	AT	IS	ES	ES	MT	MT	IS	
	NO	DE	CY	AT	AT	ES	PT	IT	IT	IT	PT	ES	IS	IS	PT	PT	ES	
	DE	IT	AT	MT	IT	PT	ES	ES	ES	ES	ES	PT	MT	MT	SI	SI	SI	
	LU	AT	IT	IT	PT	CY	CY	IS	IS	PT	IS			PT	CY	CY	MT	
	IT	CY	MT	PT	ES	SI	SI	PT		IS				CY			CY	
	CY	MT	PT	ES	SI		IS	CY						SI				
	AT	PT	ES															
DK	ES																	
ES																		
3	PT	IS	IS	SI	CY	IS	MT	SI	SI	SI	SI	MT	PT	CZ	CZ	CZ	PT	
	IS	SI	SI	IS	IS	MT	CZ	MT	CY	CY	CY	SI	SI	SK	EE	GR	CZ	
	SI	CZ	CZ	CZ	MT	CZ	GR	CZ	PT	MT	MT	CY	CY	PL	SK	SK	GR	
	CZ	GR	GR	GR	CZ	GR	SK	GR	MT	CZ	CZ	CZ	CZ	GR	PL	PL	SK	
	GR				GR	SK	PL	SK	CZ	SK	SK	SK	SK	HU	GR	EE	PL	
					PL	PL		PL	GR	PL	GR	PL	GR		HU	HU	EE	
					HR				PL	GR	PL	GR	PL		HR	HR	HU	
									SK									HR
4	HR	HR	HU	HU														
	HU	HU	HR	HR														
	SK	PL	PL	EE	HU	HR	HR	HR	HR	HR	HR	HR	HU					
	PL	EE	EE	PL	EE	HU	HU	HU	HU	HU	HU	HU	HR	HR				
	EE	SK	SK	LV	LV	EE	EE	EE	EE	EE	EE	EE	EE	EE			LV	
	LV	LV	LV	SK	SK	LV	LV	LV	LV	BG	BG	BG	BG	BG	BG	LV	BG	
	UA	BG	BG	BG	BG	BG	BG	BG	BG	LV	LV	LV	LV	LV	LV	LV	BG	RO
	BG	UA	UA	RO	RO	RO	RO	RO	RO	RO	RO	RO	RO	RO	RO	RO	TR	TR
	RO	RO	RO	UA	UA	UA	UA	UA	UA	UA	UA	TR	TR	TR	TR	TR	RO	UA
	TR	TR	TR	TR	TR	TR	TR	TR	TR	TR	UA	UA	UA	UA	UA	UA	UA	

Джерело: розраховано автором за даними [7; 8; 11].

Показник рівня страхових виплат в країнах Європи, %

Країна	Роки																
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Республіка Австрія	0,61	0,57	0,62	0,68	0,71	0,74	0,71	0,77	0,77	0,75	0,82	0,89	0,86	0,85	0,80	0,84	0,86
Королівство Бельгія	0,46	0,43	0,60	0,58	0,71	0,68	0,63	0,75	0,75	0,88	0,87	0,97	0,95	0,91	0,84	0,81	0,88
Республіка Болгарія	0,49	0,45	0,38	0,35	0,38	0,46	0,54	0,46	0,59	0,49	0,65	0,65	0,49	0,46	0,42	0,39	0,39
Швейцарська Конфедерація	1,90	1,65	1,68	1,62	0,63	0,64	0,61	0,64	0,60	0,64	0,62	0,76	0,81	0,82	0,88	1,23	0,91
Республіка Кіпр	0,47	0,44	0,41	0,40	0,53	0,56	0,56	0,55	1,15	0,69	0,82	0,53	0,54	0,54	0,57	0,56	0,52
Чеська республіка	0,50	0,43	0,43	0,44	0,46	0,48	0,48	0,52	0,57	0,59	0,62	0,59	0,63	0,61	0,63	0,61	0,54
Федеративна Республіка Німеччина	0,98	0,77	0,92	0,78	0,82	0,79	0,77	0,85	0,79	0,82	0,80	0,80	0,84	0,78	0,79	0,77	0,74
Королівство Данія	0,97	0,66	0,65	0,68	0,61	0,68	0,68	0,69	0,69	0,84	0,81	0,82	0,69	0,70	0,72	0,72	0,69
Республіка Естонія	0,41	0,46	0,44	0,50	0,47	0,47	0,45	0,61	0,56	0,56	0,70	0,58	0,60	0,58	0,61	0,56	0,59
Королівство Іспанія	0,64	0,62	0,64	0,69	0,72	0,69	0,71	0,65	0,72	0,67	0,72	0,88	0,73	0,79	0,76	0,79	0,85
Республіка Фінляндія	0,79	0,78	0,82	0,86	0,89	0,88	0,86	0,92	0,92	0,86	0,83	0,83	0,91	0,93	0,95	1,02	1,00
Французька Республіка	0,56	0,54	0,52	0,56	0,67	0,60	0,61	0,77	0,83	0,74	0,74	0,79	0,73	0,68	0,63	0,84	0,92
Грецька Республіка	0,49	0,48	0,40	0,41	0,48	0,49	0,54	0,60	0,70	0,64	0,57	0,61	0,43	0,37	0,34	0,52	0,36
Республіка Хорватія	0,63	0,59	0,62	0,59	0,58	0,61	0,58	0,59	0,58	0,51	0,50	0,53	0,54	0,56	0,55	0,57	0,63
Республіка Угорщина	0,70	0,59	0,55	0,56	0,52	0,63	0,75	0,65	0,72	0,67	0,67	0,60	0,62	0,62	0,58	0,54	0,50
Ірландія	0,86	0,72	0,81	0,81	1,09	1,21	0,84	0,93	0,97	1,12	0,33	0,36	0,36	0,36	*	*	*
Республіка Ісландія	0,82	0,79	0,75	0,70	0,77	0,86	0,69	0,65	0,69	0,72	0,70	*	*	*	*	0,75	0,75
Італійська Республіка	0,54	0,57	0,73	0,86	0,91	0,64	0,66	0,80	0,82	0,65	0,51	0,52	0,53	0,59	0,58	0,59	0,61
Князівство Ліхтенштейн	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Велике Герцогство Люксембург	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,07	0,03	0,07	0,40	0,29	0,05	0,05	0,06	0,06	0,53	0,64
Республіка Латвія	0,38	0,37	0,40	0,34	0,44	0,49	0,41	0,56	0,54	0,53	0,35	0,44	0,34	0,33	0,31	0,67	0,62
Республіка Мальта	0,22	0,25	0,24	0,28	0,29	0,33	0,37	0,35	0,43	0,54	0,54	0,50	0,51	0,50	0,52	0,65	0,77
Королівство Нідерландів	0,67	0,65	1,20	0,82	0,81	0,85	0,89	0,90	1,21	0,74	0,75	1,00	1,04	1,11	1,03	1,01	1,06
Королівство Норвегія	1,07	1,12	1,15	1,20	0,86	0,72	0,82	0,73	0,64	0,58	1,51	0,58	0,58	0,60	0,56	0,59	0,62
Республіка Польща	0,51	0,51	0,45	0,42	0,50	0,78	0,68	0,70	1,55	1,39	1,32	1,33	0,66	0,65	0,68	0,65	0,63
Португальська Республіка	0,56	0,45	0,57	0,66	0,83	0,77	0,79	1,38	1,11	0,41	0,77	0,91	1,10	0,78	0,72	0,80	1,09
Румунія	0,43	0,50	0,49	0,41	0,38	0,52	0,63	0,57	0,83	0,70	0,60	0,66	0,43	0,48	0,55	0,60	0,58
Королівство Швеція	0,58	0,59	0,50	0,45	0,34	0,31	0,30	0,62	0,69	0,68	0,65	0,82	0,86	0,85	0,82	0,75	0,71
Республіка Словенія	0,64	0,57	0,55	0,54	0,60	0,60	0,59	0,64	0,96	0,68	0,68	0,68	0,68	0,71	0,69	0,66	0,64
Словацька Республіка	0,36	0,34	0,40	0,43	0,45	0,50	0,57	0,58	1,36	1,29	1,24	0,51	0,58	0,56	0,61	0,62	0,57
Республіка Туреччина	0,62	0,70	0,65	0,59	0,61	0,70	0,63	0,60	0,58	0,45	0,49	0,53	0,45	0,47	0,49	0,47	0,40
Великобританія	0,73	0,77	0,86	0,81	1,07	1,02	1,10	1,04	1,07	1,01	0,95	0,91	0,84	0,96	0,91	0,82	0,83
Середнє значення в Європі	0,64	0,61	0,72	0,68	0,74	0,68	0,69	0,77	0,80	0,56	0,68	0,75	0,78	0,82	0,79	0,77	0,80
Україна	0,08	0,15	0,19	0,23	0,29	0,33	0,26	0,21	0,24	0,16	0,19	0,27	0,25	0,24	0,26	0,27	0,33

Примітка:* - не має даних.

Джерело: розраховано автором за даними [7; 11].

Проаналізуємо, на нашу думку, основний показник розвитку страхового ринку, розраховується як відношення обсягу виплачених страхових виплат до

обсягу зібраних страхових премій та називається показником збитковості або рівня виплат (табл. 7).

Розрахунки наведені в табл. 7 показують, що у розвинутих країнах (Швейцарія, Норвегія, Нідерланди, Ірландія, Великобританія, Португалія, Польща) рівень виплат іноді перевищує одиницю, це пояснюється виплатою страхових сум зі страхування життя в розмір яких входить інвестиційний дохід. Також необхідно враховувати, що страхові виплати з довгострокового страхування в основному відбуваються після періоду очікування, після сплати страхових внесків. Також необхідно пам'ятати, що вартість короткострокового страхування (розмір страхового платежу) набагато менше розміру страхової суми на яку підписується договір страхування, а відповідно і розміру страхового відшкодування отриманого страхувальником внаслідок нещасного випадку.

Значення показника рівня виплат в Україні за весь аналізований період є найменший та має стрибкоподібні коливання, так з 2004-2009 роки його розмір виріз з 8 % до 33 %, впродовж 2010 року він просів до 26 % та став поступово зменшувати в період 2010-2014 роки до 19 %, в 2015 році зріс до 27 %, та в період 2015-2019 роках тримався в розмірі біля 27-24 %, в 2020 зріс до 33 %.

Для зручності проведемо ранжування за показником збитковості (табл. 8) де виділимо середнє значення показника а європейських країнах за роками. Звернемо увагу та те, що максимальний середній розмір показника рівня виплат в європейських країнах був у 2018 році та становив 82 %. Мінімальне його значення становило 56 % у 2013 році.

Розрахунки наведені в табл. 8 показують, що більшість європейських страхових мають рівень виплат менше середнього його значення в Європі.

Низький рівень виплат в Україні пояснюється перевагою на ринку короткострокових видів страхування та можливістю з боку українських страховиків зменшувати розміри страхових виплат страхувальникам або взагалі відмовляти їм у страхових виплатах. Такі можливості надає їм існуюче вітчизняне законодавство щодо регулювання страхової діяльності в Україні.

Рейтинг за показником рівня страхових виплат в країнах Європи

Рейтинг	Роки																
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1.	CH	CH	CH	CH	IE	IE	UK	PT	PL	PL	NO	PL	PT	NL	NL	CH	PT
2.	NO	NO	NL	NO	UK	UK	NL	UK	SK	SK	PL	NL	NL	UK	FI	FI	NL
3.	DE	IS	NO	IT	IT	FI	FI	IE	NL	IE	SK	BE	BE	FI	UK	NL	FI
4.	DK	FI	DE	FI	FI	IS	IE	FI	CY	UK	UK	UK	FI	BE	CH	FR	FR
5.	IE	UK	UK	NL	NO	NL	NO	NL	PT	BE	BE	PT	AT	SE	BE	AT	CH
6.	IS	DE	FI	UK	PT	DE	PT	DE	UK	FI	FI	AT	SE	AT	SE	UK	BE
7.	FI	IE	IE	IE	DE	PL	DE	IT	IE	DK	AT	ES	DE	CH	AT	BE	AT
8.	UK	TR	IS	DE	NL	PT	HU	FR	SI	DE	CY	FI	UK	0,82	DE	PT	ES
9.	HU	DK	IT	IS	IS	AT	ES	AT	FI	AT	DK	SE	CH	ES	0,79	ES	UK
10.	NL	NL	0,72	ES	0,74	NO	AT	0,77	RO	NL	DE	DK	0,78	PT	ES	DE	0,80
11.	ES	ES	DK	DK	ES	TR	IS	BE	FR	FR	PT	DE	FR	DE	DK	0,77	MT
12.	0,64	0,61	TR	AT	AT	ES	0,69	NO	IT	IS	NL	FR	ES	SI	PT	IS	IS
13.	SI	HU	ES	0,68	BE	BE	DK	PL	0,80	RO	FR	CH	DK	DK	SI	SE	DE
14.	HR	SE	AT	PT	FR	DK	PL	DK	DE	CY	ES	0,75	SI	FR	PL	DK	SE
15.	TR	HR	HR	TR	CH	0,68	IT	IS	AT	SI	IS	SI	PL	PL	CZ	LV	DK
16.	AT	AT	BE	HR	TR	CH	TR	HU	BE	SE	EE	RO	CZ	HU	FR	SI	LU
17.	SE	IT	PT	BE	DK	IT	BE	ES	ES	HU	SI	BG	HU	CZ	EE	MT	SI
18.	PT	SI	SI	FR	SI	HU	RO	CH	HU	ES	0,68	GR	EE	NO	SK	PL	PL
19.	FR	FR	HU	HU	HR	HR	CH	SI	GR	IT	HU	HU	NO	IT	IT	SK	HR
20.	IT	PL	FR	SI	CY	FR	FR	SE	SE	CH	BG	CZ	SK	EE	HU	CZ	LV
21.	PL	RO	SE	EE	HU	SI	SI	EE	IS	GR	SE	EE	HR	SK	CY	RO	NO
22.	CZ	GR	RO	SE	PL	CY	HR	GR	DK	CZ	CH	NO	CY	HR	NO	NO	IT
23.	BG	EE	PL	CZ	GR	RO	SK	TR	NO	NO	CZ	CY	IT	CY	HR	IT	EE
24.	GR	BG	EE	SK	EE	SK	CY	HR	CH	EE	RO	TR	MT	MT	RO	HR	RO
25.	CY	PT	CZ	PL	CZ	GR	BG	SK	BG	0,56	GR	HR	BG	RO	MT	EE	SK
26.	BE	CY	CY	GR	SK	LV	GR	RO	HR	MT	MT	IT	TR	TR	TR	CY	CZ
27.	RO	CZ	LV	RO	LV	CZ	CZ	LV	TR	LV	IT	SK	RO	BG	BG	HU	CY
28.	EE	BE	GR	CY	BG	EE	EE	CY	CZ	HR	HR	MT	GR	GR	IE	LU	HU
29.	LV	LV	SK	BG	RO	BG	LV	CZ	EE	BG	TR	LV	IE	IE	GR	GR	TR
30.	SK	SK	BG	LV	SE	UA	MT	BG	LV	TR	LV	IE	LV	LV	LV	TR	BG
31.	MT	MT	MT	MT	MT	MT	SE	MT	MT	PT	IE	UA	UA	UA	UA	BG	GR
32.	UA	UA	UA	UA	UA	SE	UA	UA	UA	LU	LU	LU	LU	LU	LU	UA	UA
33.	LU	LU	LU	LU	LU	LU	LU	LU	LU	UA	UA						

Джерело: розраховано автором за даними [7; 11]

Проаналізуємо показник зайнятості населення який розраховується, як відношення кількості населення працюючого в страхових європейських компаніях до загальної кількості населення країни (табл. 9).

Частка населення працюючих в страхових компаніях в країнах Європи

Країна	Роки																
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Республіка Австрія	3,25	3,20	3,19	3,22	3,20	3,21	3,18	3,08	3,10	3,09	3,12	3,12	3,12	3,11	3,08	3,12	3,13
Королівство Бельгія	2,36	2,30	2,26	2,27	2,28	2,23	2,19	2,17	2,15	2,12	2,09	2,05	2,01	1,98	1,94	1,92	1,90
Республіка Болгарія	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Швейцарська Конфедерація	5,91	5,69	6,11	6,28	6,25	6,39	6,35	6,18	6,04	6,02	5,88	5,77	5,58	5,47	5,55	5,50	5,46
Республіка Кіпр	2,34	2,32	2,35	2,33	2,39	2,35	2,40	2,34	1,98	1,97	1,63	1,86	2,03	2,16	2,14	2,80	*
Чеська республіка	1,40	1,34	1,32	1,32	1,34	1,29	1,28	1,26	1,26	1,23	1,20	1,17	1,22	1,13	1,09	1,10	1,09
Федеративна Республіка Німеччина	3,74	3,71	3,63	3,55	3,47	3,66	3,65	3,74	3,75	3,74	3,63	3,64	3,60	3,54	3,52	3,50	3,49
Королівство Данія	2,63	2,60	2,63	2,94	2,97	2,99	2,90	2,90	2,84	2,74	3,03	2,92	2,83	2,38	2,36	2,48	2,92
Республіка Естонія	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	1,33	1,85	1,89	*
Королівство Іспанія	1,08	1,10	1,09	1,07	1,08	1,03	1,02	1,01	1,00	1,06	1,05	1,05	1,05	1,03	1,03	1,11	1,13
Республіка Фінляндія	2,14	2,00	2,01	2,02	2,04	1,98	1,96	1,99	2,01	2,07	2,00	1,77	1,74	1,75	1,76	1,78	1,78
Французька Республіка	2,22	2,29	2,27	2,26	2,27	2,30	2,28	2,27	2,27	2,25	2,22	2,21	2,19	2,19	2,20	2,20	2,21
Грецька Республіка	0,87	0,87	0,82	0,82	0,81	0,81	0,81	0,72	0,72	0,68	0,59	0,60	0,60	0,63	0,64	0,65	0,63
Республіка Хорватія	1,44	1,63	1,85	2,17	2,44	2,60	2,58	2,62	2,72	2,70	2,68	2,42	2,18	2,10	2,01	1,97	1,92
Республіка Угорщина	2,69	2,57	2,59	2,61	2,60	2,38	2,50	2,45	2,13	2,05	2,02	1,88	1,86	1,80	1,72	1,77	0,00
Ірландія	3,72	3,48	3,39	3,40	3,37	3,16	2,98	2,95	3,05	3,11	3,26	3,21	3,17	3,14	3,11	3,47	3,42
Республіка Ісландія	1,94	1,96	1,92	1,89	1,82	1,74	1,75	1,76	1,75	1,74	1,69	1,70	1,69	1,66	1,61	1,69	1,64
Італійська Республіка	0,70	0,69	0,69	0,79	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,78	0,77	0,77	0,77	0,76	0,77	0,78
Велике Герцогство Люксембург	6,53	6,60	6,76	6,81	6,96	6,94	7,09	6,98	6,88	6,94	8,08	6,76	6,76	6,80	6,79	6,66	6,53
Республіка Латвія	0,87	1,48	1,26	*	*	*	*	*	1,47	1,48	1,50	*	*	*	*	*	*
Республіка Мальта	*	*	*	*	*	*	*	*	*	1,81	0,00	1,85	*	*	2,55	2,59	2,50
Королівство Нідерландів	3,94	3,86	3,80	3,79	3,66	3,58	3,44	3,36	3,23	3,10	2,91	2,78	2,65	2,46	2,33	2,31	2,30
Королівство Норвегія	1,97	2,02	2,07	2,07	2,09	2,03	1,99	2,02	2,00	1,96	*	*	*	*	*	*	*
Республіка Польща	0,79	0,77	0,77	0,80	0,81	0,79	0,76	0,74	0,68	0,67	0,68	*	*	*	*	*	*
Португальська Республіка	1,13	1,13	1,10	1,07	1,07	1,07	1,06	1,06	1,06	1,06	0,89	0,91	0,91	0,91	0,86	0,99	0,99
Румунія	1,68	1,68	1,45	1,21	0,98	0,74	0,45	0,41	0,59	0,61	0,47	0,00	0,48	0,46	0,51	*	*
Королівство Швеція	2,11	2,11	2,14	2,20	2,26	2,08	2,19	2,17	2,17	2,17	2,08	2,07	2,10	2,04	2,10	2,14	2,17
Республіка Словенія	2,85	2,94	2,99	3,02	3,15	3,10	2,99	2,97	2,99	2,95	2,94	2,97	3,00	3,02	3,01	2,92	*
Словацька Республіка	1,21	1,17	1,17	1,17	1,24	1,16	1,13	1,13	1,13	1,13	1,10	0,99	1,03	1,00	1,00	1,01	0,98
Республіка Туреччина	0,18	0,19	0,20	0,21	0,23	0,26	0,23	0,23	0,24	0,24	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,24	0,24
Великобританія	3,48	2,93	2,96	2,91	2,90	2,93	1,79	1,75	1,67	1,64	1,78	1,72	1,61	1,60	1,42	1,70	1,71

Примітка:* - не має даних.

Джерело: розраховано автором на підставі [11]

Проведенні розрахунки показали, що найбільша частка населення 6 % Люксембургу працює в страховиків, найменша частка – в Туреччині 0,2 %, Польщі та Італії 0,7 %, Греції 0,6-0,8%. В більшості країн Європи 1-3 %

населення працює в страховиків. Звертаємо увагу, що це робітники, які працюють в страхових організаціях без страхових посередників.

В Україні статистика ведеться щодо зайнятих працівників у фінансовому та страховому секторі [3] разом. Таким чином, у 2017 році це становило 0,39 %, у 2018-2019 роках вона збільшилася до 0,4 %, у 2020 році – 0,41 %. Таким чином, можна припустити що в страхових компаніях працює хоча б половина, таким чином значення показників зайнятості населення в українських страхових компаніях становлять на рівні Туреччини. На нашу думку, сподіватися на розширення офісів страхових компаній в Україні недоречно, адже внаслідок карантинних обмежень та військових дій вітчизняний страховий бізнес розвивається в напрямку діджиталізації процесів страхування та проведення страхових виплат потерпілим особам.

Таким чином, систематизуючи результати проведеного порівняльного дослідження європейських страхових ринків з українським страховим ринком, можна зробити висновок, що вітчизняний страховий ринок має низький розвиток адже за показниками щільності страхування та рівня страхових виплат він знаходиться на крайній сходинці, за показником проникнення – на передостанній сходинці, тільки показник концентрації має високе значення. Така ситуація пояснюється існуючою недовірою українського населення до страхових компаній, низькою страховою грамотністю населення, незацікавленістю та неплатоспроможністю бізнесу та громадян додатково покупати страхові продукти, низьким рівнем страхових виплат на українському страховому ринку внаслідок недоброчесної діяльності страховиків. Виявлені проблеми потребують комплексного вирішення, проте євроінтеграційні процеси підвищать конкуренцію на вітчизняному страховому ринку серед страховиків, збалансують структуру страхового портфелю більшості страховиків шляхом зменшення видів неефективного обов'язкового страхування, призведуть до капіталізації та підвищення платоспроможності українських страховиків, пришвидшать розповсюдженню довгострокового страхування і таким чином більшість виявлених проблеми поступово вирішиться.

Список використаних джерел:

1. Валовий внутрішній продукт України. Державна служба статистики України. URL : <https://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 24.02.2023).
2. Директива 2009/138/ЄС (Solvency II). Ратифікована Європейською Радою 10.11.2009р. An official website of the European Union. URL: <https://eurlex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex:32009L0138> (дата звернення: 24.02.2023).
3. Кількість зайнятих працівників на підприємствах за видами економічної діяльності. Економічна статистика. Державна служба статистики. <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 24.02.2023).
4. Огляд страхового ринку України за I півріччя 2022 року. Управління нагляду за страховим ринком. НБУ. URL : <https://forinsurer.com/files/file00728.pdf> (дата звернення: 24.02.2023).
5. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют. Національний банк України : веб-сайт. URL : <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerates/> (дата звернення: 20.11.2022).
6. Пахненко О. М., Семенов А. Ю., Мілютіна М. О. Страховий ринок України та країн ЄС: порівняльний аналіз. *Економіка і суспільство. Мукачівський держ. університет*. 2017. Вип. 12. С. 612-617. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/12_ukr/101.pdf (дата звернення: 24.02.2023).
7. Статистика страхового ринку України. URL : <https://forinsurer.com/stat>
8. Чисельність населення України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/reference/people/>
9. Шолойко А. Тенденції розвитку страхового ринку: вітчизняний та світовий аспект. *Економіка. Вісник Київського нац. університету ім. Т. Шевченка*. 2014. №3(156). С. 60-65. URL: Тенденції розвитку страхового ринку: вітчизняний та світовий аспекти | Semantic Scholar (дата звернення: 24.02.2023).
10. European Insurance in Figures 2020. 65 p. URL : <https://insuranceeurope.eu/publications/2569/european-insurance-in-figures-2020-data>(дата звернення: 24.02.2023).
11. European insurance industry database. Total insurance. DatabaseMarch2022. URL : <https://www.insuranceeurope.eu/statistics> (дата звернення: 24.02.2023).